

Motion till riksdagen 2023/24:2676

av Amanda Lind m.fl. (MP)

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt förslaget i tabell A i motionen.

Motivering

Tabell A Anslagsförslag 2024 för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statens kulturråd	73 240	±0
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	469 082	660 000
1:3 Skapande skola	176 464	25 000
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	45 153	±0
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 753	99
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 704 455	117 680
1:7 Myndigheten för kulturanalys	19 412	197
2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 119 544	79 743
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	249 098	52 516
2:3 Statens musikverk	101 716	3 021
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	203 678	6 057
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	138 586	1 403

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
3:3 Institutet för språk och folkminnen	76 355	763
4:1 Statens konstråd	11 577	5 120
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42 518	±0
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 851	2 120
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	45 608	22 461
5:1 Konstnärsnämnden	23 991	245
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	558 530	30 000
6:1 Riksarkivet	491 019	29 765
7:1 Riksantikvarieämbetet	298 032	58 016
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	303 282	2 760
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000	±0
7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000	3 000
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 464 578	104 672
8:2 Centrala museer: Stiftelser	275 714	5 000
8:3 Bidrag till vissa museer	79 718	5 000
8:4 Forum för levande historia	53 157	5 529
8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80	±0
9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	16 782	171
9:2 Stöd till trossamfund	81 100	20 819
10:1 Filmstöd	554 444	55 000
11:1 Sändningar av TV Finland	9 574	97
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 491	35
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	633	±0
11:4 Stöd till taltidningar	51 456	±0
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	60 734	5 619
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	290 680	50 000
12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	22 000	±0
13:1 Stöd till idrotten	2 116 811	275 000
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	52 164	80 000
13:3 Stöd till friluftorganisationer	97 785	100 000
13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000	±0
13:5 Insatser för den ideella sektorn	223 758	200 000
14:1 Statsbidrag till studieförbund	1 741 023	350 000
14:2 Statsbidrag till folkhögskolor	2 446 760	300 000
14:3 Bidrag till tolkutbildning	55 331	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
14:4 Särskilt utbildningsstöd	202 158	±0
15:1 Spelinspektionen	90 410	807
Summa	16 646 285	2 657 715

Stärk den fria kulturen

Kulturpolitiken ska ha utgångspunkt i den konstnärliga friheten och yttrandefriheten och stimulera en mångfald av kulturella uttryck. Kulturen ska ges förutsättningar, värde och kraft utan att politiken försöker styra dess innehåll eller form. Den fria konsten bryter ny mark och utmanar invanda mönster och föreställningar. För Miljöpartiet är principen om armlängds avstånd grundläggande och ska värnas och stärkas.

Fristadssystemet för att fler hotade journalister, konstnärer och författare ska kunna verka fritt i Sverige stärks i en orolig omvärld. Fristadssystemet stärks med 30 miljoner och 30 miljoner totalt till kulturlivets internationalisering, samt 150 miljoner permanent till Stärkta bibliotek (1:2). 20 miljoner för konstnärers internationalisering flyttas från 1:2 till 5:2. Vi satsar 100 miljoner på förstärkning av amatörkultur och lokalhållande organisationer.

En långsiktig återhämtningsplan efter pandemin – för kultur i hela landet

Coronapandemin slog hårt mot kulturen. Återstartsutredningen pekade på behov av långsiktiga stöd för återhämtning. Att regeringen valde att inte förlänga knappt några återstartsstöd och inte heller svara upp mot behovet av långsiktiga förstärkningar är mycket beklagligt. I tider av lågkonjunktur behöver politiken visa att kulturen är en grundläggande del av vår gemensamma välfärd som är viktig att värna. Vi lägger 75 miljoner kronor som permanent återstartsstöd för att stärka arrangörsledet och andra behov (1:2). Detta stärker kulturens återstart och möjligheter att bygga tillbaka ett starkare kulturliv som fler har tillgång till – i hela landet.

Kultursamverkansmodellen fortsätter att förstärkas med 100 miljoner permanent årligen (1:2). Vi behöver underlätta för kulturella och kreativa näringar (KKN). Den KKN-strategi som Miljöpartiet i regering tillsatte en utredning om behöver nu snarast tas fram. Miljöpartiet vill utreda möjligheten till avdrag för investeringar i och sponsring av kultur för att bredda finansieringen till kulturlivet, dock ej på bekostnad av en stark offentlig finansiering. Finansieringen av Unga Klara stärks med 2 miljoner, och 25 miljoner kronor går till satsningar för nationella minoriteter med en permanent satsning på 8 miljoner till Giron Sámi Teáhter (1:2).

Folkbildning

Stödet till folkbildningen genom studieförbunden och folkhögskolorna värnas. Nedskärningarna väntas få stora konsekvenser för kultur, bildning och demokratin i vårt land. Det är anmärkningsvärt att regeringen går vidare med det starkt kritiserade

förslaget att regeringen själv fördelar anslaget mellan folkhögskolorna och studieförbunden. På detta sätt ställer man delarna av folkbildningen mot varandra och slår in en kil i det traditionella systemet av självförvaltning, likt idrottsrörelsens, samtidigt som man rundar den folkbildningsutredning som förra regeringen tillsatte.

Vi återför de 250 miljoner (14:3, 14:4) som regeringen dragit in för studieförbunden 2024, tillför 400 mnkr i permanent förstärkning till folkbildningen samt inväntar folkbildningsutredningens förslag innan eventuella förändringar görs av modellen för anslagsfördelning.

Ökade lokalkostnader

I regeringens budget drar man ner stödet till bland annat Operan, Dramaten och Riksteatern som en generell besparing i statsförvaltningen. Vi avvisar den generella besparingen som regeringen gör och satsar 60 miljoner för PLO för 2024. Därutöver skjuter vi till 3,6 miljoner för kostnadsökningar och flytt samt 3,4 miljoner till Dramaten för underhåll/avskrivningar fastighet.

Vi skjuter till 5 miljoner till Statens historiska museum, 3 miljoner till Naturhistoriska och 2 miljoner för bevarandeinsatser av kulturarvet. Därutöver satsar vi 55 miljoner på Nationalmuseum, samt 25 miljoner för att möta ökade kostnader för avskrivningar, lokalanpassningar och hyra hos övriga museer. Vi vill se ett Nationalmuseum som inte behöver hålla stängt två dagar i veckan för att ansvariga politiker inte ger dem de förutsättningar som anstår ett nationalmuseum.

Kulturarvet – stärk beredskapen

Beredskapsarbetet för kulturarvet i händelse av kris och krig behöver stärkas. Vi går vidare med återstartsutredningens förslag om en storskalig digitalisering, dock med några års längre genomförandetid – en satsning på 80 miljoner (7:1 och 8:2). Vi avsätter även ytterligare medel för vård och upprustning av fysiska kulturarvsmiljöer där ideella kulturarvsföreningar ges utökad möjlighet att bidra. Vi avsätter 25 miljoner till stärkt beredskap där RAÄ ges ett uppdrag att fungera samordnande och avsätter medel för praktiskt arbete inom kulturarvsinstitutionerna och museerna.

Kulturen vi upplever tillsammans

Lokalfrågan tar allt större plats i diskussionerna och här behöver politik, näringsliv och kulturaktörer komma samman för att diskutera möjliga lösningar. För att visionen om kultur för alla ska bli verklighet, behöver arrangörer ha långsiktiga förutsättningar för att kunna arrangera i hela landet. Det är inte rimligt att den fria kulturen och livekulturen trycks allt längre bort från städernas centrum, eller inte har några spelplatser alls i mindre orter. Ett steg vi gärna ser är en utredning för att stärka livemusikens och den fria kulturens förutsättningar. Vi genomför en satsning på 100 miljoner kronor för att stödja de statliga scenkonst- och museibygnaderna för ökade kostnader kopplade till hyror och lokaler (8:1 och 8:2).

Konstnärers och kulturskapares villkor behöver förbättras

Kulturskapares ekonomiska och sociala villkor behöver förbättras och upphovsrätten moderniseras. Den konstnärliga utvecklingen är beroende av att professionella konstnärer och kulturskapare har möjlighet att arbeta under rimliga villkor i hela landet. Kulturlivet måste i högre utsträckning fungera som en trygg arbetsmarknad. Det offentliga ska arbeta för trygga anställningar och goda arbetsvillkor inom kultursektorn i stort.

Således är det viktigt att utredningarna om trygghetssystemen – a-kassan, socialförsäkringen och SGI – landar rätt, och det är en prioriterad fråga för Miljöpartiet. Utöver detta vill vi stärka och utvidga systemet med konstnärsalliansen, och avsätta 30 miljoner permanent till Konstnärsallianserna för att förstärka stipendierna till konstnärer då Tidöpartierna sänker summan från 2023 till 2024 (5.2).

Film

Filmområdet går nu igenom stora förändringar. Vi införde produktionsincitament för film förra mandatperioden, behovet överstiger tillgängliga medel och därför förstärker vi reformen för att hela den audiovisuella sektorn ska utvecklas och stärkas. Vi vill permanenta det tillfälliga återhämtningsstödet för film, stärka biografsektorn och tillsätta en filmpolitisk utredning. Vi genomför en permanent satsning på 55 miljoner kronor (10:1).

Barns kultur ska särskilt värnas

Barns kultur ska särskilt värnas. Vi vill satsa på barns kultur i skolan med bemannade skolbibliotek och estetiska ämnen i alla gymnasieprogram. De statliga stöden för kulturskolan och folkbiblioteken har varit ytterst värdefulla för att nya metoder har kunnat prövas och satsningar har kommit till för att fler barn, unga och vuxna ska kunna ta del av verksamheten. Vi satsar 100 miljoner på kulturskolan permanent, och vill att utformningen av villkoren för dessa stöd ses över för ökad långsiktighet (1:2).

Skapande skola har varit en bra satsning men kommer tyvärr enbart 50 % av Sveriges elever till del. Vi vill därför förstärka anslaget med 25 miljoner samt tillsätta en skolkulturutredning för att kunna utforma stödet jämlikt (1:2).

Paket för läsfrämjande, språk och litteratur

Sverige behöver en utvecklad litteraturpolitik. En utredning är ett första steg. Vi vill även ta vidare det framgångsrika arbete som gjorts efter Läsdelegationens förslag. Bemannade skolbibliotek, ett långsiktigt förstärkt läsfrämjandearbete inklusive satsning på Läsfrämjandeinstitutets modell och mer läsning i skolan. Vi behöver inte symboliska åtgärder utan reformer som gör skillnad. Vi satsar 30 miljoner årligen i tre år för ett läsfrämjandelyft där vi även ger Läsrörelsen långsiktiga förutsättningar (1:2).

Ett starkt föreningsliv och civilsamhälle

Föreningslivet är en bärande samhällskraft. Vi vill förenkla för ideella organisationer så att det blir lätt för människor att ge av sin fritid till det gemensamma. Stöd och villkor

för det demokratiska föreningslivet ska vara långsiktiga och tydliga. Vi vill genomföra ett civilsamhälleslyft med 1 miljard i en permanent satsning på föreningslivet och civilsamhället. Syftet med denna satsning är att underlätta långsiktig planering och verksamhet, stötta föreningslivets infrastruktur, underlätta för landets alla eldsjälar, nå ut med kulturarrangemang och föreningsverksamhet i hela landet samt möjliggöra insatser som främjar integration, hälsa samt barn och ungas fritid. Detta innebär bland annat att stödet till barn- och ungdomsorganisationer höjs och permanentas och att stödet till idrottsrörelsen höjs ytterligare.

Idrott, friluftsliv och fritidsaktiviteter för alla barn och unga

Idrotten stärker folkhälsan och ger människor ett socialt sammanhang. Det är särskilt viktigt att barn och unga har rättvisa möjligheter att utöva idrott. Vi vill stärka insatserna för att alla barn och unga tidigt i livet ska få möjlighet till rörelse och idrott som ett naturligt inslag i uppväxten, i skolan och på fritiden. Ett brett utbud av fritidsaktiviteter är viktigt för att ta vara på alla barns intressen, stärka folkhälsan i alla åldrar och arbeta förebyggande mot segregation och utanförskap.

Alla ska kunna delta på sina villkor oavsett bakgrund och funktionsvariation. Stödet till parasporten behöver stärkas med 30 miljoner. Dessutom vill vi möjliggöra en satsning på elitidrottarens förutsättningar med en satsning på 100 miljoner särskilt inom de mindre idrotterna, samt utvidgning av idrott i utsatta områden samtidigt som idrottens återhämtning i hela landet fullföljs.

Under pandemin blev värdet av närheten till naturen tydlig. Många sökte sig ut i naturen, ofta i närområdet. Samtidigt är naturklyftorna stora mellan de som har föräldrar som har friluftsvana samt de med starkare socioekonomiska förutsättningar. Friluftslivets förutsättningar behöver säkras och utvecklas så att fler får möjlighet till ett aktivt friluftsliv. Vi satsar 100 miljoner till friluftslivet och vill att det undantag i socialavgiftslagen för ledarsättningar som gäller för medlemmar i Riksidrottsförbundet även ska gälla för frilufts- och ungdomsorganisationer.

Det behövs platser för rörelse, idrott, friluftsliv och övriga föreningslivet – i städer, i mindre orter och på lands- och glesbygder. Vi vill inrätta en särskild fond för att ge kommunerna bättre stöd i planering och byggande av anläggningar. Stöden ska utformas jämställt och det offentliga ska vara en förebild i jämställd sponsring och stöd till elitsatser.

Operan

Frågan har blivit allt mer akut och ett beslut kan inte skjutas fram ytterligare. Miljöpartiet bedömer att den föreslagna lösningen, NOIO, svarar mot de flesta av de aktuella behoven. Operan kan få en modern byggnad för sin verksamhet med god arbetsmiljö för de anställda, samtidigt som de kulturvärden som finns i den befintliga byggnaden bevaras. Vi bedömer det vara den mest kostnadseffektiva lösningen. Vi förordar att nödvändiga steg tas så att Statens fastighetsverk kan påbörja renovering och ombyggnad av Kungliga Operan snarast.

Amanda Lind (MP)

Jan Riise (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Rasmus Ling (MP)

Camilla Hansén (MP)

Ulrika Westerlund (MP)